

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS ĮSTATYMO 9, 11 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO 11¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP-19-1151, TAIS 19-8503)**

2019-07-17 Nr. NV-2093

Vilnius

Projekto rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Projekto tikslas – suteikti teisę Valstybinės darbo inspekcijos (VDI) inspektoriams atlikti kontrolinius pirkimus.

Dabartinė situacija:

VDI kompetencijai priskiriama nelaimingų atsitikimų darbe, profesinių ligų, darbuotojų saugos ir sveikatos, norminių darbo teisės aktų pažeidimų prevencija ir Darbo kodekso bei kitų darbuotojų saugą, sveikatą, darbo santykius reguliuojančių įstatymų, kitų norminių teisės aktų kontrolė įmonėse, įstaigose, organizacijose.

VDI per 2018 m. atliko 7374 nelegalaus ir nedeklaruoto darbo bei vykdomos neregistruotos savarankiškos veiklos patikrinimus: patikrinti 6534 subjektai ir nustatyti 2125 nelegaliai (neteisėtai) dirbę asmenys.

VDI inspektoriai, vykdydami neplaninį patikrinimą, apie jį turi pranešti, prisistatydami darbdaviui pateikti tarnybinį pažymėjimą (valstybės tarnautojo pažymėjimą), įgaliojimą ir patvirtinto sprendimo (pavedimo) atlikti šį patikrinimą kopiją, paaiškinti atvykimo tikslus ir aptarti tikrinimo eigą. Vykdam patikrinimus, kai leidžiama ūkio subjektui iš anksto susipažinti su informacija dėl kokių priežasčių šis patikrinimas atliekamas, yra sudėtinga nustatyti galimus pažeidimus ir rinkti įrodymus. Teisė VDI inspektoriams vykdyti kontrolinius pirkimus, kurių metu apie inspektavimą nepranešama, nėra numatyta.

Projekto esmė, nauda. Siūloma:

- Nustatyti VDI inspektoriams teisę VDI įstatymo, Viešojo administravimo įstatymo ir Vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka atlikti kontrolinius pirkimus.
- Apibrėžti kontrolinio pirkimo sąvoką – tai prekių, paslaugų pirkimas, vykdomas atliekant neplaninį darbdavio veiklos patikrinimą, kurio tikslas yra nustatyti nelegalų, nedeklaruotą darbą ar nedeklaruotą savarankišką veiklą.
- Nustatyti, kad atliekant kontrolinį pirkimą apie inspektavimą darbdaviui, darbuotojų atstovams nepranešama.
- Numatyti galimybę atliekant kontrolinius pirkimus pasitelkti liudytojus.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2020-05-01. Papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Priimtos įstatymo nuostatos padės mažinti šešėlinės ekonomikos mastą ir dėl nelegalaus arba nedeklaruoto darbo ar nedeklaruotos savarankiškos veiklos patiriamus valstybės biudžeto pajamų netekimus, skatins sąžiningą ir skaidrų verslą.

Derinimas: Projektui Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacija, Lietuvos valstybės tarnautojų, biudžetinių ir viešųjų įstaigų darbuotojų profesinė sąjunga, Valstybinė darbo inspekcija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Finansų ministerija pritarė be pastabų. Projektas patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pastabas, su Ekonomikos ir inovacijų ministerija suderintas darbine tvarka. Lietuvos įdarbinimo įmonių asociacija, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija, Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“, Lietuvos paslaugų sferos darbuotojų profesinė sąjunga, Lietuvos profesinė sąjunga „Sandrauga“, asociacija „Investors‘ Forum“, Lietuvos pramoninkų konfederacija, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos darbdavių konfederacija, Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai, Lietuvos maistininčių profesinė sąjunga ir Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacija pastabų nepateikė. Nepritarta VŠĮ Lietuvos laisvosios rinkos instituto pateiktoms pastaboms (projektui nepritaria, nes siūlomi pakeitimai netikslingi, pertekliniai, jais būtų pažeidžiama ūkio subjektų teisė žinoti neplaninio patikrinimo pagrindą, siekiami tikslai galėtų būti efektyviau pasiekiami alternatyviomis priemonėmis, pvz., teikiama pagalba administruojant mokesčius, taikant mokesčių amnestiją), Alytaus m. savivaldybės administracijos pateiktoms pastaboms (projektui nepritaria, nes dabartinis teisinis reguliavimas nustato

pakankamai funkcijų ir teisių VDI inspektoriams prisidėti prie šešėlinės ekonomikos mastų mažinimo) (derinimo pažyma pridedama).

Projektas parengtas vykdant Vyriausybės kanceliarijoje 2019-02-12 vykusio pasitarimo dėl šešėlio paslaugų sektoriuje protokolą Nr. LV-55, kuriuo SADM, VDI pavesta parengti ir iki 2019-04-01 pateikti VDI įstatymo pakeitimų projektą, numatantį leidimą VDI inspektoriams atlikti kontrolinius pirkimus.

Atitiktis Vyriausybės programai – Projektas atitinka Vyriausybės programoje (203, 212, 213, 220 p.) nustatytus siekius didinti mokesčių sistemos skaidrumą ir įgyvendinti mokesčių politikos skaidrinimo priemones, didinti paskatas teisėtai dirbti ir mokėti visus mokesčius, išskaidrinant su darbuotojo socialiniu draudimu susijusias prievoles, griežtinti šešėlyje veikiančio verslo atsakomybę, padidinti priežiūrą atliekančių valstybės institucijų kompetenciją ir nešališkumą.

Dalykinio vertinimo išvada.

Projektą siūlome **svarstyti tarpinstituciniame pasitarime** ir patikslinti, įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas.

Socialinės politikos grupės patarėja
tel. 8 706 63853, el.p. daiva.buivydaite@lr.lt

Daiva Buivydaite-Garbštienė